

Baba Basra Sources 35

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

דאתו בי תרי כו'. צריך לומר דאוגרוה מיניה נשטרא לתלת שנין דאי לא מנא ידע הך מאי האי דאוגר להו. ועוד כיון דאמרינן דנקיטי אגרא דאכתי לא שקל מינייהו אגרא אם כן באיזו חזקה יקנה אותה ועיקר חזקה הכנסת פירות או שכר בתים אלא ודאי ששכרוה ממנו לשלש שנים וכתבו לו שטר שנתחייבו לו שכר שלש שנים ושטר קלא אית ליה ואיבעיא ליה למחויי. הראב"ד ז"ל:

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

(כג) ושמעין מינה מדאוקמה רבא בדאתו סהדי ואמרי אן אגרינן מיניה, ולא אוקמה בדאמרי אן שאילינן מיניה ודרינן ביה תלת שנין ביממא ובליליא. ש"מ דלא קימא ליה חזקה למחזיק אלא היכא דדייר ביה איהו בההוא ביתא, אי נמי דמוגר ליה לאחריני ושקיל אגרא, אי נמי דמתהני מינייהו באגר ההוא ביתא מאנפא אחרינא ואי לא לא הויא חזקה.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

תו איכא למידק למאי דאוקימנא כגון דנקיטי אגר ביתא בידייהו ואמרי למאן נותביה, אי הכי היכי קני לה האיך הא ליכא אכילת פירות דמאי אכל, איכא למימר כיון דמ"מ בשליחותיה אחזק בה הני כמאן דדאיר בה איהו דמי שמצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו. ויש מי שאומר הכא במאי עסקינן דהדור תפוס משל מחזיק כדי השכר כדי לשלם למערער אם זכה בה, אבל כבר נתנהו למחזיק והרי אכל פירות, ולישנא דגמרא לא דייקא כותיה.

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

ואוקמה רב אשי כגון דנקיטי אגרא בידייהו ואמרי למאן ניתביה, וא"ת א"כ היאך עלתה לו חזקה בכך והא קיי"ל דעיקר חזקה הכנסת פירות לבית זזה עדיין לא אכל פירותיהן דעדיין ביד שוכרין הן, ותירץ הראב"ד ז"ל כגון שכתבו שטר חוב על השכר, ואין צורך לכל זה לפי שאין השכר פירות הבתים אלא תשמיש הבתים הוא פירותיו והרי שוכרין אלו אכלו פירותיו מחמתו ובשליחותו ואפי' השאילן לאחרים עלתה לו חזקה, ונראה לי דאפי' לא דרו בהן שני שוכרין ביחד אלא זה אב"ג זה דה"ו ולא עוד אלא אחד אחד בכל שנה ושנה לאחר שש עלתה לו חזקה דקיי"ל ל' כר' יהושע בן קרחה דאמר עדותן מצטרפת ואפי' בעדות קרקע וכדאיתא בסנהדרין (ל' ב'), ואף על גב דבירושלמי אמרו אחד אומר אכלה אב"ג ואחד אומר אכלה דה"ו כלום עדות הוא, איכא למימר דבני מערבא כת"ק דריב"ק סבירא להו דאמר אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד ולו עדיפא הא דירושלמי מגמ' דילן דאפליגו בה וכיון דאיפסיקא הילכתא בגמרין כריב"ק אפי' בעדות קרקע בהא נמי אפי' דרו בה ששה שוכרין איש שנתו עלתה לו חזקה בעדותן דמצטרפי עדותן:

חדושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

ודרינן ביה תלת שנין ביממא ובליליא. ואיכא דלא גרסי ביממא ובליליא דכי אמרי אגרינן [ודרינן] ביה תלת שנין מסתמא ביממא ובליליא משמע ונראין דבריהן, ולמאן דגרס ליה לרווחא דמילתא נקטיה משום דהוה פרכינן דליכא דמסהיד אבתי בליליא, ויש שואלים כיון שמחזיק עצמו לא דר בה היאך החזיק, ואינה שאלה דכיון שדרו הם מכחו בין בשכירות ובין בשאלה הרי הם כעצמו.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

חכמי הדורות שלפנינו כתבו שאין שוכרים אלו נאמנים אף כשאינם נוגעים בעדות אא"כ אומרים ששכרוה בשטר שיש לה קול שאם לא כן אף הוא טוען שלא ידע שמחמתו הם באים ואין דעתי נוטה בכך הואיל והם הם ששכרוה כל שלש ולא ממנו שכרוה היה לו למחות מ"מ אם העידו שנים על שנה ושני שוכרים אחרים על האחרות הואיל ולא הושלמו שני חזקה לכת אחת יראה הדין כדבריהם וכן יראה למטה משמועת שלשה לקוחות מצטרפין ואף הם כתבו שאע"פ שהיה שם שטר שכירות צריך עדים שדר בה המשכיר יום אחד ולא יראה כן ומ"מ לענין ראשון יש לדון שאף בלא הושלמו שני חזקה לכת אחת אין צריך שטר ואין קושיא משמועת הלקוחות שהמקח אין דרכו אלא בשטר וכשאין שטר אין קול אבל שכירות אין דרכו בשטר ויש לו קול אף בלא שטר ואף על פי שאנו דוחקין בכך את עצמנו לא בחנם אלא שאם כדבריהם לא היה לו לבעל התלמוד לישמט כל כך שלא לומר ששכרוה בשטר הואיל והדבר ידוע שאין רוב שכירות נעשין בשטר:

ר"י מיגאש מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב

אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו תרי סהדי לאסהודי לי דדר ביה תלת שני ביממא ולילא טענתיה טענה. פירשה הרב רבינו זצ"ל בתשובות דיליה ולא איסתבר גבן משום דאיכא עליה כמה פירכי וכד עיינא השתא בשמעתא נפקא לן פירושא אחרינא והכין פירושא כיון דאמר רב הונא ג' שנים שאמרו רצופות וקאמר רבא דלא מתוקמא חזקה דבתים אלא עד דאתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובלילא אתא מר זוטרא השתא לפרושי מלייהו דרב הונא ודרבא דהא דאמר רבא שלש שנים דלא מתוקמא חזקה דבתים אלא עד דאתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובלילא דוקא היכא דטעין התובע ואמר ליתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובלילא אבל אי לא טעין הכי לא טענין ליה אלא מכי מייתי סהדי ומסהדי דאחזיק בה שלש שנים מוקמינן לה בידיה עד דטעין האיך ועלה קאמרינן ומודה רבא על הרוכלין המחזירין בעיירות כלומר היכא דהוי מוחזק רוכל במחזיר בעיירות דאע"ג דלא טעין התובע דליתיה סהדי דליסהדי דדר ביה ביממא ובלילא אנן טענין ליה דכיון דהאי אחזיק סתמיה דבלילא דייר ביומא לא דייר משום הכי טענין ליה אנן ואף על גב דאיהו לא טעין טענין לי' ולבתר דסליק מר זוטרא מלפרושי מימריה דרבא קא הדר נמי מפרש עיקר מימריה דר"ה.

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

אמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי לסהדו בי דדרו בי' תלת שנין ביממא ובלילא טענתיה טענה. פי', אתא מר זוטרא לאשמעי', דכי אמר' דבעי סהדותא דתלת שנין דיממא ודלילה, דוקא אי טעין מערער, אבל אי לא טעין מערער לא טענין לי' אנן, אלא כיון דסהדי דדר בי' מחזיק תלת שנין סתם, זכה מחזיק, כך פי' ר"ש⁴⁷ והרב ר"י הלוי זצ"ל. וטעמא דהיכא דלא טעין לא טענין לי', משום דאמר' כיון דדר בי' ביממא, מסתמא בלילה נמי דר בו, שאין אדם עשוי שדר בבית זה ביום, ובבית זה בלילה. ונ"ל דוקא כי טעין מערער, ידיע שזה לא דר בו כל הלילות, לפי' לא מחה, הלכך צריך המחזיק להביא ראיה שדר בו תלת שנין ביממא ובלילה. ואי טעין אנא לא ידענא אם דר בו כל הלילות אם לא לפיכך יביא עדים דדר בי' תלת שנין ביממא ובלילה, טענתיה לאו טענה, דאי אמרת דאע"ג דלא ידע מערער אם דר בו המחזיק כל הלילות, אפ"ה מצרכינן למחזיק להביא עדים על כך, אלמא דינא הוא שצריך להביא עדים שדרו בו יומם ולילה, מ"ש כי טעין איהו, דמרעי' למחזיק, ומ"ש כי לא טעין דהויא (חזרה) [חזקה], ולא מצינו הפרש בדיני ממונות בין טעין ולא טעין, אלא בין טעין טענת בריא ובין שאינו טוען טענת בריא, או שאינו טוען כלום. ולענין שבועה בלבד, מצינו הפרש בכה"ג, דכי א"ל אישתבע לי דלא פרעתיך משתבע לי', וכי לא אמר לי' הכי לא משבעינן לי', אף על פי שהוא טוען בבריא פרעתיך. וכן כתב ר"ש ז"ל דאי טעין טענת בריא קאמר. ועל עיקר הפי' שכתבנו, תמי' לן טובא⁴⁸, כיון דעיקר חיידושי' דמר זוטרא לאשמעי' דאי לא טעין לא טענין לי', ה"ל למר זוטרא למימר הכי, אי לא טעין ליתיה סהדי ולסהדי דדר בי' תלת שנין בימים ובלילות, לא טענין לי'. ואפשר לדחות דמר זוטרא לאו אסוגיין קאי, אלא אמתני' דחזקת הבתים אמרה, ואמר דאי טעין [מערער] ליתו סהדי כו' טענתיה טענה. ונראה בעיני דה"פ, אי טעין ליתו סהדי ולסהדו, לפי שהעמידו משנתנו בב' ענינים, בעדות שבבי ובעדות שוכרין, בא מר זוטרא ואמר, דאי טעין מערער ואמר בריא שהי' יוצא משם בלילות, הלכך אין לקבל עדות שכנים ולסמוך על מה שלא הרגישו בטלטולו מן הבית בלילות, אלא יבאו עדים ויעידו, שהם עצמן דרו שם תלת שנין ביממא ובלילה שומעין לו, אף על גב דסתמו של דבר מרגישין שכנים, אם מטלטל כליו משם בלילות, אין סומכין על הסתם כיון דאיכא טענת בריא, דמרעי' לי' לסתמא.

גירסת רבתי זצ"ל ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טעין טענין לי' אנן. אם המערער רוכל המחזר בעיירות, ודרך הרוכל לצאת מן העיר בימים ולחזור בלילות, אף על גב דלא טעין טענין לי' אנן, לפי שאנו חוששין כשהמערער שב לביתו בלילות, הי' המחזיק יוצא משם, הלכך צריך המחזיק להביא עדים, דדר בי' המחזיק ג"ש בימים ובלילות, ובנסחי ספרד וגירסת כל הגאונים זצ"ל גרסינן ומודה רבא ברוכלין המחזירין בעיירות, ובכל ספרי ישן תמצא, ומודה רבא, אלא שהגיהו ומודה מר זוטרא, ופי' רב האי גאון זצ"ל וכן הוא בפי' ר"ח זצ"ל⁴⁹ ומודה רבא, שהצריך עדות משוכרין על דירת ימים ולילות, שאם השוכרין רוכלין שדרכן לחזור בעיירות, ומקצת ימים לא דרו בבית, לפי שהיו מחזירין בעיירות, מהניא חזקה, והא דאמר ומודה רבא, משום דאביי ורבא הם שפי' שמחמירין בחזקה, להצריך עדות יום ולילה, והא דקאמר אף על גב דלא טעין, י"ל דה"ק, אף על גב דלא טעין מחזיק דמחמת רכולותם לא דרו העדים שם מקצת ימים, וגם העדים לא טענו כן, אלא כך אמרו, לג"ש שכרנו את הבית הזה, ודרנו בו רוב הימים, ופעמים שהיינו דרים שם בלילות ולנים חוץ לעיר ביום, כיון שאנו יודעים בהן שהן רוכלין ומחזירין בעיירות, טענין להו ופותחין לשאול את פי העדים, אם היו עושין כן מחמת רכולותם [ואם לא הניחו את ביתם אלא מחמת רכולותם]⁵⁰ הויא חזקה, וכגון זה פתח פיך לאלם הוא. ואנו למדין מדברי הגאון זצ"ל, שאם המחזיק יוצא חוץ לעיר מקצת ימים לעסקיו, כיון שדירת קבע שלו באותו הבית, הרי זו חזקה.

ראיתיה נוסחאות הגאונים כולם ז"ל, אי טעין ואמר ליתו סהדי לסהדו לי דדר בי' תלת שנין וכו'. ולשון לסהדו לי, מוכיח שהמחזיק טוען כך, שאלו המערער טוען, ה"ל לסהדו לך או לסהדוכי, ופי' הגאונים ז"ל, לענין עדות השוכרין, דמהניא

למחזיק אף על גב דלא נקטי אגר ביתא, וכגון שדרו שם כבר ימים רבים, ועכשיו דרים שם אחרים, ולא הוו קמאי נוגעים בעדות, כיון דאי בעי אמרי לא שכרנו, א"נ פרענו⁵¹. וזה הפי' מאוד דחוק, שהרי כיון שהזכיר התלמוד נגיעת עדות השוכרין, כל כמה דלא נקטו אגר ביתא ואמרי למאן ניתבי' אם בא מר זוטרא עכשיו למצוא צד א' בהכשר עדותן הל"ל. ונ"ל הגירסא הזאת דה"פ⁵², אי טעין המחזיק בב"ד קודם שיבא המערער, יעידו לו השוכרין האלו לפני' שדרו בבית ג"ש, לפי שאם יבא אדם לערער על הבתים שוב לא יהיו השוכרין כשרים לעדות דלהוו נוגעין בעדות, כיון שפרעו לו השכירות, טענתי' טענה, דלא חיישינן להו לנגיעת עדות, כיון דליתא לערער קמן, אף על פי שזה תובע עדותם בשביל חששת המערער. והכי מוכח בפרקי' בשמעתא דהמוכר בית לחבירו שלא באחריות⁵³, דלא הוו נוגעין בעדות כשאין הדבר קרוב שיבא להם תועלת בעדותן, וה"נ סתם בית שהחזיק בו ג' שנים אין ערער עתיד לבא עליו. ואף על פי שאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין הכא מקבלין, כיון דהשתא מיתכשרי, וגם יעידו מי שיבא ערער להוי נוגעין בעדות⁵⁴, וכענין מ"ש בפ' הגוזל⁵⁵ דמקבלין עדים שלא בפני בע"ד, כגון שהוא חולה או עדי חולין.

תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

(ב) אמר מר זוטרא ואי טען ואמר ליתי סהדי דדר בי' תלת שנין ביממא ובלילא טענתי' טענה פי' נראה לי דלא אמילתא דאביי ורבא קאי דאין מצרכי שיבבי או אינשי דדרו בי' אבל סהדי דמסהדי סתם לא הויא חזקה ואתא מר זוטרא ואמר דאע"ג דמסהדי סתם. כל זמן שהמערער לא טען דליסהדי דדר' ביממא ובלילא. הויא חזקה דא"כ הו"ל למימר ואי לא טען ליתי שהדי כו' לא טענינן לי' השתא דאמר ואי טען טענתי' טענה נ"ל דאמתני' קאי וה"ק מאי דתנן חזקת הבתים דמשמע שאם העידו העדים שדר בו ג"ש דהויא חזקה אי טעין שאני רוצה שיעידו על הלילות כבימים הוי אטענה ולא אמרי' מסתמא כיון שהעידו שראהו דר ביום גם בלילות דר. ואין אנו צריכים לראות העדים בלילות ואחרי שהשלים התלמוד מה שהקשו לרב הונא ממתני' ומה שתירצו אביי ורבא חיבר שמועתו של מר זוטרא ולעולם לאו אמילתייהו קאי. וכו' רבי' יצחק צוק"ל תימה לי מפיי' הקונטרס אי דינא הוא כשהוא טוען שיעידו בפירוש על הלילות ועל הימים אפי' לא יטעון נמי כשיעידו סתם נשאל מהם שמא אינם יודעים על הלילות ונמצא מוציא על פיהם שלא כדין. דבכל עדיות אנו דורשים וחוקרין את העדות יפה יפה. ובכאן מספיקא למה לא נחקור אותן. ונ"ל דלא קשיא ולא מידי אלא אף על גב דלא ידעי עדים מאי עבד בלילות כיון שמעידים על הימים שראו מסתמא אנו אמרי' כיון שדר בימים גם בלילות דר ואין אנו מצריכים אותם שיראו גם בלילות שאנו אומרי' אלו כן שבילילות הי' יוצא מן הבית היאך לא הי' זה מערער וטוען עליו כן מפני פחדי הי' יוצא בכל לילה מן הבית אלא שותק מדשתק ש"מ גם בלילות דר שם. אבל ודאי אי טעין כי מחמת פחדי הי' מסתלק בכל לילה מן הבית אז ודאי מצריכין אותו להביא עדים שדר שם גם בלילות. ואם הי' המערער רוכל המחזר בעירות אף על גב דלא טעון טענינן לי' ואין סומכין על שתיתקו שמפני שלא ידע שתק אבל אם הי' קבוע בעיר הי' יודע אם הי' מסתלק בלילות. והילכך כשותק ואינו מערער אנו סומכין שבודאי גם בלילות דר ובעדים המעידים על הימים בלבד הויא חזקה:

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

וא"ת ולוקמה כגון שיצאו משם ואין שם עדים ולא תובע שדרו בה דנאמנין מגו דיכלי למימר לא דרנו בה כלל שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, ואיכא למימר דבעי לאוקמה כגון דידיעין דדרו בה אלא דלא ידע לן אם דרו בה ביממא ובליליא, אי נמי ידעין דדרו בה תרתי שנין ואינהו מסהדי אתלת שנין, דלא שכיחא ליה מילתא שלא יהו שם עדים שדרו בה, א"נ דלא מהמני במיגו דיכלי למימר לא דרנא בה כלל דמילתא דעבידא לאיגלויי היא אי דרו בה אי לא, ולא בעו למימר הכי דמסתפו דילמא ידיעא לן מילתא אי נמי אתו סהדי ומסהדי דדרו בה, ואף על גב דאמרין לקמן כי האי מגו דיכול למימר לא אכלי, כבר פי' הרב רבי שמואל ז"ל (לק' ל"ג ב') לא אכלי אלא דבר מועט כדבעינן למכתב קמן. אבל ר"ח ז"ל פי' הא דאמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי ליסהדו דדרו ביה וכו' הכי, שאם כבר יצאו השוכרין מן הבית נאמנין בעדותן שהרי אינם דרים שם כדי שיאמר להם הבו לי אגר ביתא אלא הם אומרים דיירנא והם אומרין פרענא אגריה הפה שאסר הוא הפה שהתיר. פי' לפירושו הם אומרים דרנו בה והם אומרים פרענו השכר לפי שהוא שלו שאנו דרנו בה תלת שנין ביממא ובליליא נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, שאלו שתקו ולא אמרו אנן דיירנא ביה לא היו מתחייבין בכלום, ולמדנו שהדין כן ולא כמו שתירצו למעלה. אבל אין פירוש דברי מר זוטרא כך, דמאי אי טעין, ומאי טענתיה טענה אטו בטענה תליא מילתא, ותו דהוה ליה למימר הכי אם כבר יצאו משם טענתיה טענה, ואין פי' זה נופל על לשון הגמרא. אבל הפירוש כדברי הרב רבי שמואל והרב רבי יהוסף הלוי ז"ל. מיהו מסתברא דלא בעינן בריא אלא כיון דאמר ליתו וליסהדו הויא טענה והכי דייקא לישנא דגמ'.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

(כד) אמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא. הא דמר זוטרא אדרבא ורב אשי קימא דמכשרי בסהדותא דאגירי ולא אמרינן נוגעין בעדותן הן. וקאמר מר זוטרא דאי טעין ואמר ליתו הני אגירי סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא, דלא ניחא לי לקבולי סהדותא דאגירי דאמרי דדרו בה ביממא ובליליא משום דנוגעין בעדותן הן, דכבר יהבו ליה אגרא למחזיק והאי דנקיטי אגרא בידיהו איערומי קא מיערמי טענתיה טענתא. ואי לא מייתי סהדי אחריני מוקמינן לה לארעא בחזקתיה דתובע ומיחייבי למיתב ליה אגר ביתא. ומודה רבא ברוכלין המחזרין בעיירות, דאע"ג דלא טעין איהו טענינן ליה אנן. כלומר דאע"ג דאמר רבא דמקבלינן לה לסהדותא דאגירי מודה רבא היכא דהוו הני אגירי רוכלין המחזרין בעיירות דידיעא מילתא דלא קביעי בביתא בכל יומא, אף על גב דלא טעין האי תובע טענינן ליה אנן. ולא מקבלינן לסהדותא דהני אגירי דמוכחא מילתא דלא דרו בה ביממא ובליליא, ואיכא למיחש להו דילמא כי הוו נפקי מביתא להדורי בעירות לא הוו שבקי בביתא מידי דקימא ביה חזקה וכי קא מסהדי להנאת עצמן קא מסהדי דלא נימא להו הבו ליה אגר ביתא להאי. ואמטול הכי בעו סהדי אחריני דדרו בה הני אגירי תלת שנין ביממא ובליליא, ואפילו לתיבנא וציבי וכל שכן היכא דהוו שבקי ביה בביתא מידי דחשיב טפי דקימא ביה חזקה.

ואיכא נוסחי דאית בהו ומודי מר זוטרא. כלומר דאע"ג דאמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא, דשמעת מינה דאי לא טעין איהו לא טענינן ליה אנן ומקבלינן לה לסהדותא ודלא כקושייא דרב יימר. מודי ליה מר זוטרא לרב יימר ברוכלין המחזרין בעיירות, דאע"ג דלא טעין טענינן ליה אנן ולא מקבלינן לה לסהדותא דאגירי(ה) כי טעמיה דרב יימר.

רמב"ם הלכות עדות פרק טו הלכה ה

העורר על השדה אם יש בה פירות אין האריס מעיד לו עליה, שהרי רוצה האריס להעמידה ביד בעליה כדי שיטול חלקו בפירות, ואם אין ג בה פירות מעיד, אבל השוכר אם לקח השכירות בידו ואמר כל מי שתתקיים שדה זו בידו יטול הרי ד זה מעיד, ואם כבר נתן השכירות לבעל השדה אינו מעיד, כיון שאם תצא השדה למערער חייב ליתן לו שכר כל השנים שישב בה אינו מעיד וכן כל כיוצא בזה.

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב - ד

הלכה ב

הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב שכן בה ביום ובלילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. **+ /השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו. א"א ונתנו לו השכר עכ"ל.**

הלכה ג

היה זה המחזיק או העדים שדרו בה מן הרוכלין המחזרין בעיירות וכיוצא בהן, טוענין אותו לכתחלה וכשיביא עדי חזקה אומר לו הבא עדים שהיית מחזיק בה ביום ובלילה, במה דברים אמורים בחצרות ובתים וכיוצא בהן שהן עשויות לדור בתוכן ביום ובלילה, אבל החנויות של תגרים וכיוצא כהן /בהן/ שאין דרין בהן אלא ביום כיון שדר בה שלש שנים ג ביום הרי זה חזקה. **+ /השגת הראב"ד/ בד"א בחצרות וכו' עד הרי זה חזקה. א"א אין דרך הגמרא כן דלרבווי מפוזרות קאמר ולא לרבווי מקוטעות עכ"ל.**

הלכה ד

שלש שנים שאמרנו צריך שיהיו רצופות זו אחר זו, הרי שהחזיק בשדה וזרעה שנה והובירה שנה וזרעה שנה והובירה שנה, אפילו עשה כן כמה שנים לא החזיק, היה דרכן של בני אותו המקום להוביר אף על פי שמקצתן ד זורעין שנה אחר שנה ומקצתן זורעין שנה ומובירין שנה הרי זה החזיק שהרי הוא אומר לא הוברתי אותה אלא כדי שתעשה הרבה בשנת הזריעה.

לחם משנה הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב

הלכה ב

[ב] הביא עדים שהוא דר בחצר זו וכו'. לפי הפירוש שמפרש ה"ה ז"ל דרבינו ז"ל מפרש דברי הגמ' שם (דף כ"ט) במאי דקאמר מר זוטרא ואי טעין וכו' קאי אתירוצא דרבא קשה דמ"מ מנין לו לרבינו דאם הביא עדים על הימים לבד לא טענינן ליה לומר הכי גם כן על הלילות דאי אמר מר זוטרא אי לא טעין וכו' אימא דהיינו דוקא היכא שהביא השוכרים

שמעידים על הימים ועל הלילות אז לא טענין ליה כיון שכבר הביא עדים על הלילות אבל כשהביא על הימים לבד הדין הוא דטענין ליה וכמו שהקשו שם התוס' ומדברי רבינו נראה דאפי' לא הביא אלא על הימים לבד לא טענין ליה שכן כתב טען בעל החצר ואמר שמא לא שכן וכו' וזו מנין לו ועוד קשה לטעמו של רבינו ז"ל שאומר שאין השוכרים נאמנין שזה הדבר תלוי בהן כלומר שזה העדות הוא על מה שהם עצמם עשו ואם אינם נאמנים על כך א"כ כשיעידו על הימים שדרו בהם אמאי נאמנים הא הם מעידים על עצמם וכתב הכי נמי דאין נאמנים ומה שאמר יבאו עדים שדרו בה ביום ובלילה דמשמע דקפיד אלילה היינו משום דאמר הרי כבר יש עדים דרבינו קאי על מה שאמר למעלה הביא עדים שהיה דר בחצר זו וכבר יש עדים אחרים מעידים על היום אבל לעולם שאינם נאמנים לא על היום ולא על הלילה. מ"מ קשה בהל' עדות פט"ו שהזכיר רבינו שהשוכר נאמן להעיד כשלא נתן שכרו אמאי נאמן הא הוי דבר שהוא תלוי בהם. וי"ל דמה שמעיד הוא דבר שאינו תלוי בהם כגון אני ראיתי פלוני שמכר לו הבית הזה בקנין ובשטר כדין אבל לא עדות דחזקה:

מגיד משנה הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב - ד

הלכה ב

[ב] הביא עדים שהיה דר וכו'. שם (דף כ"ט) אמר רב הונא שלש שנים שאמרו והוא שאכלן רצופות והקשו והא תנן חזקת הבתים והא בתים ביממא ידעי בליליא לא ידעי ותירץ אביי מאן מסהיד אבתי שיבבי שיבבי מידע ידעי בין ביממא בין בליליא ורבא תירץ כגון דאתו בתרי ואמרי אנן אגירנן מיניה ודרינן ביה תלת שנין ביממא ובליליא והקשה על תירוצי זה רב ימר ואמר דהני נוגעין בעדותן הן דאי לא אמרו הכי אמרינן להו הבו ליה אגר ביתא להאי ואמר לו רבא מי לא עסקינן דקא נקטי אגר ביתא ואמרי למאן ניתביה אמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו תרי סהדי דדרו בה תלת שני ביממא ובליליא טענתיה טענה ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טעין איהו אנן טענין ליה ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דליממא עבידן בליליא לא עבידן ע"כ. ודעת רבינו לפרש דהא דמר זוטרא קאי אתירווצא דרבא אפי' בסהדותא דשוכרן יכול לטעון הלה יבאו עדים שדר בה ביום ובלילה ונתן טעם ומפני מה אין שוכרין נאמנין לפי שזה תלוי בהן אבל אי לא טעין לא טענין ליה כיון שהביא עדים שדר בה שלש שנים וסובר רבינו דהך טענה אפי' היא בשמא מקבלין אותה. עוד סובר דחננויות בשלש שנים בלבד הויא חזקה ורבים מהמפרשים חלוקין עליו במ"ש שאין השוכרים נאמנין לומר דרנו בה ביום ובלילה דודאי כל היכא דנקטי אגרא בידיהו ואינן נוגעין בעדותן נאמנין הן והא דמר זוטרא אתירווצא דאביי ורבא קאי כלומר דלא צריכין להני תירווצין אלא להיכא דטעין אבל לא טעין לא צריכין לא לשבבי ולא לשוכרין אלא כיון שיש עדים שדר בה או ששכרה שלש שנים דיו בכך והילכך אם נתנו שוכרין אלו השכר אינן נאמנין מדין נוגעין בעדות וזהו שכתב בהשגות אמר אברהם ונתננו לו השכר עד כאן אבל אם השכר בידם ודאי נאמנין וכן נראה עיקר ומצאתי לרבינו פרק ט"ו מהלכות עדות שהזכיר דין זה שהשוכר כל זמן שנתן שכרו אינו מעיד שום עדות לתועלת המשכיר בקרקע זה וכאן דבריו הם בשהשכר בידן ואעפ"כ אם טען המערער שיבאו עדים שדרו בה השוכרים יום ולילה טענתו טענה מפני שזה הדבר תלוי בשוכרים עצמן ולפיכך אינן נאמנין וכבר כתבתי שדעת האחרים ז"ל עיקר שכל שהשכר עדיין בידם נאמנין עוד יש שחלקו על רבינו במה שאמרו שמקבלין טענת המערער בשמא לפי שהן סבורין שאין מקבלין ממנו אלא בטוען ברי ונראין דברי רבינו. גם במ"ש שבחננויות די בחזקת שלש שנים כתוב בהשגות א"א אין דרך הגמ' כן וכו'. באור דבריו דודאי שלש שנים רצופות ושלמות בעינן ולא מקוטעות ולא מפוזרין אבל החננויות נתרבו שאע"פ שחזקתן מפוזרת הוי חזקה אבל ודאי שלמים בעינן והילכך צריך שתהיה חזקת החננויות שש שנים כדי שיהיו הימים בלבד שלש שנים ולזה הסכים הרשב"א ז"ל ומדברי אבן מיגש נראה כדעת רבינו גם קצת המפרשים כתבו כן:

הלכה ד

[ד] שלש שנים וכו'. זו היא מימרא דרב הונא שהזכרתי ושם אמרו אמר רב חמא ומודה רב הונא באתרא דמוברי באגי והקשו פשיטא ותירצו לא צריכא דאיכא דמוברי ואיכא דזרע ואזל האי גברא ואוביר ופירוש באתרא דמברי אף על פי שאכלן מפוזרות הויא חזקה אבל שנת ההוברה ודאי לא סלקא ליה וזה ברור וכן פירשו וכן נראה מדברי רבינו:

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

הא בתים וחצרות שדירתן ביום ובלילה הדין מבולבל מתוך בלבול פירושים שבסוגיא זו ועיקר הדברים בו שאם בא זה והחזיק ובא הלה וערער וטען זה שני חזקה והביא עדים שדר בה שלש שנים רצופות הרי זו חזקה ואין בית דין טוענין לו להביא עדי יום ולילה וזהו דעת מר זוטרא וכנגד רב הונא ומ"מ אף לדעת מר זוטרא אם טען המערער מעצמו בבריא שלא דר בה המחזיק בלילות מכיון שטען הוא לעצמו נזקקין לו ומזקיקין את המחזיק להביא עדים שדר בה ביום ובלילה וגדולי המחברים פירשו אף בטענת שמא ושמא תאמר היאך עדות זו מצוייה ודאי מצוייה היא על ידי שכנים שרואים עניני דירה זמן שכיבה וקימה לא מצא עדות על ידי שכנים וכגון שהיה ביתו מחוץ לעיר אלא שאמרו שנים ואמרו אנו שכרנוה מזה המחזיק ודרנו בה שלש שנים רצופות ביום ובלילה אם כבר פרעו השכירות למחזיק אין נאמנין ומזקיקין אותם לאמת דבריהם בעדים מפני שהם נוגעים בעדות שכל שיש לו להחזיר קרקע מתחת ידו אם השכירה לאחרים

בשעה שהיה מחזיק בה ונפרע מן השכירות מוציאין השכר מהם פעם שניה ונותנין לבעל הקרקע והם חוזרין ודנין עם המשכיר כמו שביארנו בפרק כיצד הרגל ושמה הוא עני או שאין מוציאין ממנו אלא בקושי ואם לא פרעו השכירות אלא שהם מוכנים לתתו למי שיזכה בו עדותם עדות והרי היא חזקה שכל שדר בה אחר מכחו הרי הוא כאלו הוא בעצמו דר שם ואפילו טען בעל הבית עליהם בבריא שלא דרו בה בלילות נזקקים לעדותם שהרי אינם בעלי דבר ואפילו בפרעו השכירות אם המחזיק פקח והחזיר להם השכירות ליתנו לראוי לו יראה שעדותם עדות אלא שחכמי הדורות שלפנינו כתבו שאף זה אינו עדות שהרי מ"מ מחמת ממון הוא ולא יראה לי כן וראה לדברי למטה בענין שתפין שמעידין זה על זה אחר שישלך המעיד את עצמו מן הדבר כמו שיתבאר:

ואף על פי שביארנו לדעת מר זוטרא שאנו פוסקין כמותו בבתיים וחצרות שאם לא טען אין טוענין לו מודה הוא שאם זה המחזיק היה מן הרוכלים המחזרין בעיירות בכל יום ואין לו בני בית שישארו לשם והוא חוזר בערב לביתו שנמצא עקר חזקתו בלילה הואיל ואין לרוב היום אצלו תשמיש או דירה בבית שאף אנו טוענין לו להביא עדי לילות שהרי עיקר החזקה בלילות היא כך יראה בפירוש הסוגיא ובפסק שלה ויש מבלבלין אותה בשנוי גירסאות ובפירוש ופסקים ואף גדולי הפוסקים והמחברים סתמו בהם את הדברים ואף גדולי הרבנים פירשו ברוכלין המחזרין בעיירות שאם המערער רוכל ואינו נכנס לעיר אלא ברחוק זמן שטוענין לו ואין זה כלום שהרי מ"מ כשהוא נכנס חוקר הוא על עניני ביתו ונכסיו וכן יש מהם שפירשו בדברי מר זוטרא הראשונים שאם יצאו השוכרים מן הבית וטען המחזיק שיצאו השוכרים ויעידו שאע"פ שפרעו השכירות נאמנין הואיל והמערער לא ידע בדירתם ואין זה כלום שהרי סבורים הם שיבא הענין לאזניו וישאל שכירותו מהם וסוף הענין עיקר הדברים לענין פסק כמה שכתבנו:

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

הא דאמר כגון דאתו בי תרי ואמרי אן אוגרוניה מיניה ודאירנא ביה תלת שנין. ולא גרסינן הכא ביממא ובליליא אלא כיון דידעי הני ביממא ובליליא מסתמא סומכים עלייהו דהכי מסהדי ומשום הכי אמר מר זוטרא דאי טעין האיך ואמר לסהדו לי דדרו ביה ביממא ובליליא טענתיה טענה. ומודה רבא ברוכלין המחזרין בעיירות דלא סמכינן עלייהו בסתמא אלא אף על גב דלא טעין האיך טענינן ליה דהנך דאוגרוה דרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא דאי לא דרו ביה הכי מקוטעות נינהו או מפוזרות ולא הויא חזקה. הראב"ד ז"ל:

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

ורבא אמר כגון דאתו בי תרי ואמרי אן אגירנא מיניה ודאירנא ביה תלת שנין ביממא ובליליא, י"מ דרבא לא בא לחלוק אעדות שיבבי דאמר אב"י אלא לארווחא למילתיה, וי"מ דהא דרבא איצטריכא בדברא במקום שאין שם שכנים, וי"מ דנפקא מינה היכא דטעין המערער בבריא שלא דר בה בלילות דלאב"י אפי' כן בעדות שיבבי ג' סגי ליה דמימר אמרי' אם איתא כדקאמרת, שיבבי ידעי ומדלא ידעי דנפק אפי' בליליא דר ביה, ולרבא לא סגי ליה בהכין עד דמסהדי בהדיא דדר ביה בין ביממא בין בליליא ושיבבי לא ידעי אלא שוכרים, והראשון נראה עיקר דרבא לא בלשון פלוגתא אמרה ואב"י ודאי בכל ענין אמרה דאל"כ עדיין תיקשי ביממא ידעי בליליא לא ידעי אי טעין אידך בבריא שלא דר ביה בליליא:

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

גירסת הספרים וכן גרסת ר"ש ז"ל אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענה ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזרין בעיירות דאע"ג דלא טעין טענינן ליה, ופי' הוא ז"ל דכלפי שאמרנו למעלה בתים ביממא ידעי בליליא לא ידעי ואוקמה אב"י בשיבבי ורבא אוקמה בשוכרין דידעי ביממא ובליליא, אתא מר זוטרא ואמר דלאו למימרא דאפי' בסתמא מצרכינן להו לסהדי לאסהודי בפירוש דדרו ביה בין ביממא בין בליליא אלא דוקא כי טעין מערער בלחוד הא לא טעין מקבלין עדותן סתם משום דסתמא כיון שהעידו שדרו שם תלת שנין בין ביממא בין בליליא אסהידו, וה"ה נמי לעדות שיבבי, וטעמא משום שאין אדם עשוי לדור כאן ביום ולטלטל כליו בלילה וללון במקום אחר הילכך דוקא טעין הא לא טעין לא, ופר"ש ז"ל דאפי' טעין דוקא בטוען בריא שידע הוא שלא דר שם בלילות הא לאו הכי לא משגיחין ביה, וכן דעת רבי' יצחק בר מרדכי ז"ל וכן דעת מורי הרב ז"ל, וטעמא דמילתא דאם איתא דכל מעיד סתם, דדר ביה תלת שנין בין ביממא בין בליליא מעיד והכל בכלל עדותו א"כ אפילו בתובע רוצה אני שיעיד בפירוש על הלילות כבימים למה משגיחין בו והלא כבר העידו ואם אתה אומר שמשגיחין בו א"כ אף אתה חושש שאין בסתם עדותן ימים ולילות וא"כ אפי' לא טען ניקום וניטעון שהרי חזקת הבתים ג' שנים גמורין ימים ולילות הוא, ואיכא מרבוותא דכתבי דאפי' בטוען סתם, והראשון נראה עיקר. ומודה מר זוטרא שאלו היו הבעלים רוכלין המחזרין בעיירות בימים ואין באין ללון בביתם אלא בלילות אף על גב דלא טענו אנו טוענין להם כן כי קרוב הדבר שמא הערים המחזיק והיה יוצא בלילות כדי שלא ירגישו הבעלים בחזקתו, ונראה לי דוקא בעדות שיבבי אבל בעדות שוכרין לא יחוש להו דילמא עושין כן וכבר אמרנו דכל מעיד שדר ג' שנים בין בימים ובין בלילות הוא מעיד:

חדושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

גירסת הספרים והיא הנכונה אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו ולסהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליילא טענתיה טענה ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות. וכן גירסת רש"י, ופירש הוא ז"ל כי כלפי שאמרו אביי ורבה דשיבבי ושוכרין ידעי ביממא ובליילא אתא מר זוטרא ואמר דלאו למימרא דאפילו מסתמא מצטרכינן להו דליסהדו ביממא ובליילא בפירוש דהא ליתא דמסתמא כשהעידו על שלש שנים בין ביממא ובין בליילא משמע שאין אדם עשוי לטלטל כליו בליילה ולבא ביום, אלא דאי טעין מערער דלסהדו הכי בפירוש אז נאמר להם שיעידו כן והוא שיטעון בברי שיוודע הוא שלא היו דרים שם בלילות כולם, וכן פי' הר' יונה ז"ל וכן פי' בתוס' בשם ריב"ם ונכון הוא, אלא שקשה לי קצת דמשמע להאי פירושא דאביי ורבה מייתי לעיל כשהעיד בפירוש ביממא ובליילא אלא דעבדינן השתא פירוש כיצד היו מצריכינן ולפי"ז הכי הל"ל אמר מר זוטרא והוא דטעין הכי, דלישנא דאמר ואי טעין משמע דעד השתא לא טעין, לכך נ"ל לפי שיטה זו דאביי ורבה לא הוצרכו אלא שיעידו סתם דאביי לא קאמר (אלא) שיבבי מסהד מסהדי ביממא ובליילא אלא מידע ידעי, וגבי שוכרין נמי דאמר רבא ביממא ובליילא אפילו לפום נוסחי דגריס ליה לא נקטיה בדוקא אלא לומר דסתמייהו הכי הוא דהרי יכלי למימר, ועל זה אמר מר זוטרא שאם אמר המערער בטענת ברי ליתו סהדי בפירוש טענתיה טענה, ונראה דאפילו גבי יורשין אין טוענין להם כן דברי הא סתמא כפירושא, ומקצת מרבתי אומרים שלא דיבר מר זוטרא אלא בעדות שיבבי דאילו בשוכרין אפילו טעין אין שומעין לו שיחזרו פעם אחרת ויעידו דודאי סתם עדותם ימים ולילות שלא היו שוכרין בית לימים בלבד, וה"ק דכי אמרינן שמקבלים עדות השכנים שמעידים על הימים בבירור ועל הלילות שלא הרגישו זהו כשאין המערער טוען כלום, אבל אם טוען בפירוש ברי שלא היו דרים שם מקצת הלילות ואולי לא הרגישו (אלא) השכנים טענתיה טענה ולא נקבל עדות השכנים, ופירוש זה נכון מאד.

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

וזה לשון הרשב"א ז"ל: ומורי הרב ז"ל פירש ליתו ליסהדו לי דאתי לאוסופי נמי אמאי דאוקימנא דנקטי אגרא בידייהו והכי קאמר מעמים שמקבלים מהם אף על גב דלא נקטי והיכי דמי כגון דאתא לוקח לבי דינא מקמי דאתא מערער ואמר להו לבי דינא קניתי בתים ומתירא אני שמא יערער עליהם המוכר למחר ונימא אחרי ממני שנאבד שטריה והרי כאן שוכרים שדרו בהן תלת שנין ביממא ובליילא ליתו לסהדו לי עכשיו בפניכם וקבלו עדותם בכי הא מקבלים ואף על גב דלא נקטי אגרא בידייהו דכיון דאין כאן מערער לא חשבינן להו כנוגעים בעדותם דלא חיישינן למאי דלא חזו וכאותה שאמרו לקמן בפרקין לוקח ראשון מעיד ללוקח שני והוא דאית ליה ארעא אחריתי ואין מחזיקין אותו בנוגע בעדותו אף על פי שאין ידוע כמה המוכר חייב מפני שאין אדם חושש ומתירא ממערער שאינו ידוע והכי נמי לא שניא. ואם תאמר מכל מקום היכי מקבלים עדותם שלא בפני בעל דין. יש לומר דדמייא להיו עדיו רדופים ללכת למדינת הים דמקבלים שלא בפני בעל דין דהכי נמי חושש הוא שמא יבואו בעלים ויערער עליו והרי אלו פסולים ונוגעים בעדותם. עד כאן לשונו:
ראב"ד

מרדכי מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים רמז תקכג

חזקת הבתים [דף כט ע"ב] ומודה רב הונא בחנוותא כו'. וה"ה בחנוני שעשה [מבית] חנות ואינו משתמש בו אלא בימים אם יש לו עדים שהחזיק בו שש שנים הוי חזקה אף על גב דהלילות מפסיקות ומיהו בג' שנים לא סגי דכיון דבית הוא ורגילין שאר בני אדם לדור בו ימים ולילות [ואף על גב] שהוא חנוני ואין דר בו אלא בימים למכור לחם ויין לא הוי חזקה אלא בשש שנים אבל חנות ממש שאין רגילות לדור בו אלא בימים למכור לחם ויין הויא חזקה בשלש שנים גרידא:

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

הני נוגעין בעדותן הן דאי לא אמרינן להו הבו ליה אגר ביתא להאי. ואיכא למידק ונהמנינהו משום מגו דאי בעו אמרי מהאיך מערער אגרנא ליה ויהיבנא ליה אגרא, כדאמרינן בכי האי גונא גבי הן הן שלוחיו הן הן עדיו במסכת קדושין (מ"ג ב'), וה"נ הא שוכר נאמן לומר נתתי, ואיכא למימר דהאי מערער הא לא מחזיק בארעא ואידך קאי בה ואין נאמנין לומר נתננו, אי נמי האי גוונא לאו מגו הוא משום דמסתפו דילמא מייתי עדי חזקה ובעו לשלומי ליה למחזיק, א"נ לבתר דתקון רבנן שבועת היסט איירינן, ואי אמרי להאי מערער יהיבין אגרא שבועה בעו ולא בני עדות נינהו כדאיתא התם בפרק האיש מקדש, זה שמעתי ועיקר.
תו איכא למידק והא אי פרעיה ליה להאי מערער גבו ליה ממחזיק. איכא למימר אעפ"כ נוגעין בעדותן הן מפני שקשה גזל הנאכל ואין רוצין להתעצם עמו בדין.
תו איכא למידק למאי דאוקימנא כגון דנקיטי אגר ביתא בידייהו ואמרי למאן נותביה, אי הכי היכי קני לה האיך הא ליכא אכילת פירות דמאי אכל, איכא למימר כיון דמ"מ בשליחותיה אחזוק בה הני כמאן דדאיר בה איהו דמי שמצינו בכל

מקום ששלוחו של אדם כמותו. ויש מי שאומר הכא במאי עסקין דהדור תפוס משל מחזיק כדי השכר כדי לשלם למערער אם זכה בה, אבל כבר נתנוהו למחזיק והרי אכל פירות, ולישנא דגמרא לא דייקא כותיה. ומ"מ שמעינן מיהא שהגוזל ביתו של חבירו ושכרה לאחר והרי היא יוצאה מתחת ידו, שדין בעל הבית עם השוכר ועליו לשלם השכר לבעל הבית, ואף על פי שכבר שלמו ימי שכירותו ויצא לו השוכר משם ונתן השכר לגזלן כשיבא בעל הבית למחר חייב לשלם לו השכר, מדלא אוקימנא להא בשנשלם זמן השכירות ויצאו להן, וכן בדין שהרי דר בחצר חבירו של מדעתו, וזו היא שאמרו בפ' כיצד הרגל (כ"א א') השוכר בית מראובן ונמצא הבית לשמעון מעלה שכר לשמעון, שלא כדברי הטועין שאומרים שאם נשלם זמן השכירות ושילם השכר לגזלן דין בעה"ב עם הגזלן ולא עם השוכר שהגזלן הוא שאכל פירותיו ולא השוכר, אלא דינו עם השוכר והוא הוא שאכל פירותיו.

חדושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

הני נוגעין בעדותן דאי לא אמרינן להו הבו אגר ביתא להאי. וא"ת ומאי נפקא להו מינה הא הדרו וגבו לה מזה המחזיק שהשכירו (לו) [להם], י"ל דשמא הוא עני, א"נ (שהוא) [שהם] שכרו ממנו בזול והם נותנים לזה שכרו משלם, א"נ דקשה גזל הנאכל (חולין פ"ט א') ולא בעו למיקם בדינא, וא"ת וליהמנו במיגו דאי בעי אמר מינך אגרינן ופרעינן אגרא, י"ל סוף סוף שבועת היסת בעו והו"ל לאשתבועי בהא ואין מקבלין עדות שצריך שבועה, והאי פירוקא דרבא בתר תקנתא דשבועת היסת איתמר ולא אגופא דמתני', א"נ דלאו מיגו מעליא הוא דאינהו כיון דמכחו של זה באו שם ואין יודעין זכות ברור למערער מירתתי למימר ליה מינך אגרינן דילמא תבע להו מחזיק בעדים אחרים ויצטרכו לחזור ולפרוע לו מפני הודאתם.

א"ל דייני דשפילי הכי דייני מי לא עסקין דנקטי אגר ביתא בידיהו ואמרי למאן וכו'. פירשו רבותי כשאומרים מעולם לא פרענו, אבל אם פרעו כבר אלא שהחזיר להם הלוקח שכירותם כדי שיעידו אינם מעידים שנראה כשוכר עדים, ונראה ראייתם דשלוחי ממון אין נעשין עדים לפי שנוגעין בעדותן (קדושין מ"ג ב') דאי לא אמרי דיהבין למלוה מחייבי לפרוע ללוה ששלחם או לאשתבועי ליה, ואמאי לימחול להו כדי שיעידו לו אלא ודאי כדאמרן, ומאי דאמרינן (לקמן מ"ג א') דבני העיר שנגב דבר מהם דמסלקי נפשיהו בי תרי ומסהדי, התם אין כאן שכירות דקודם הסילוק הפסידו זכותם וגם עתה הפסידוהו וזה ברור.

חדושי הר"ן מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

אמר ליה רב אשי לאמימ' הני נוגעי' בעדותן הן דאי לא אמרי' להו הבו ליה אגר ביתא להאי - פי' ואף על גב דאי הוי הכי, עליה דלוקח הדרי ומפקי ליה לאגרא מיניה, נוגעי' בעדותן הן, דלא ניחא ליה לאיניש למיקם בדינא ודיינא, וא"ת אכתי מאי נגיעת עדות איכא להמנינהו, מיגו דאי בעו אמרי מינך אגירנא ופרענא לך אגרא, דרבנותא אמרי' בפ' האיש מקדש גבי הן הן שלוחיו הן הן עדיו דמהימני מיגו דאי בעו אמרי אהדריניה ניהלך, י"ל דלאו מיגו מעליא הוא, דכיון דהאי מערער לא שייך בהאי ארעא ואידך קאי בה מיכספי למימ' דמיניה אגרוה, א"נ י"ל דאה"נ דהוה מצי לתרוצי מתני' בכה"ג, אלא דניח' ליה למימ' דאפי' לבתר דתקון רבנן שבועת היסת משכחת לה, דבכה"ג לית לן להימנינהו משום מיגו דאי אמרי דלהאי מערער יהבו אגרא שבועה בעו, וכ"ת ליהמנינהו במאי דאמרי השתא בשבועה משום מיגו, ליתא שכל שצריך שבועה אין תורת עדות עליו והכי מוכח התם בפ' האיש מקדש, ומ"מ שמעי' משמעתי' שהגוזל ביתו של חברו ושכרה לאחר שאע"פ שהשוכר פרעו לגזלן דין הנגזל על השוכר ומוציא שכרו ממנו כיון שדר בחצרו, והיינו דאמרי' בפ' כיצד הרגל השוכר בית מראובן ונמצא הבית לשמעון מעלה שכר לשמעון, ואפי' בשכבר פרעו לראובן הוא דמשלם שבח לשמעון כדמוכח' שמעתין.

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

על מה שהקשו בתוספות ואם תאמר והא איכא מגו כו'. כתוב בתוספי הרא"ש ז"ל דמגו בתרי לא אמרינן דאין יודע מה שבלב חברו עד כאן.

ר"ן

אי נמי יש לומר דאין הכי נמי דהוה מצי לתרוצי מתני' בכהאי גוונא אלא דניחא ליה למימר דאפילו בתר דתקון רבנן שבועת היסת משכחת לה. הר"ן ז"ל:
רשב"א